תפארת שלמה — לערב יום כפור

כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי. הנראה לבאר בזה עפ"י מ"ש בגמ' ספרי החיים וספרי המתים פתוחים לפניו. פי' הדבר כי כל המצות ומעש"ט שהאדם עושה ברצון הטוב ובשמחה הוא הנכתב בספר חיים שיש בו חיות ושמחה כמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו'. ומה שהאדם עושה ח"ו בעצבות בלי חיות הוא נקרא ספרי המתים כי הוא בלי חיות. ובימי הרצון עשרת ימי התשובה הם המעלים כל המעשים אשר נעשו בכל השנה וגם המצות שנעשו בלי חיות גם המה יש להם עלי' לרצון למעלה ע"י התשובה ולקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובאהבה בימים האלה הנזכרים ונעשים. וזהו הפי' ספרי החיים וספרי המתים פתוחים לפניו. כמ"ש בשם הבעש"ט ז"ל אם האדם זוכה להתפלל פעם אחת כראוי יכול להעלות גם כל התפלות הפסולים אשר נשארו למטה זה כמה שנים גם המה יחדו יהיו תמים ויעלו לרצון למעלה. וז"ש קחו עמכם דברים ושובו אל ד'. פי' גם כל הדיבורים מכל השנה שדבר דברים בטילים וכדומה גם הם יתוקנו ע"י התשובה. ולזה יש לומר ג"כ מה שצותה התורה לאכול בתשיעי כדי להעלות גם כל האכילות מכל השנה אשר היו בלתי כוונה הרצוי' רק להנאת הגוף. וז"ש בתפלת י"כ על חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה. אין הפי' דוקא אכילת האיסור ח"ו. אך הפי' ג"כ מאכל ומשתה שהי' עבור הנאת הגוף הוא ג"כ פגם ולזה ציוותה התורה לאכול בתשיעי גם אם הוא בבחי' הנאת הגוף והוא תשובת המשקל לתקן כל השנה. וזה כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כו':

כחוט השני שפתותיך. הנראה לרמז בזה. כי בזמן שהי' בהמ"ק על מכונו היו כל ישראל מסתכלים על החוט השני כמ"ש אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. ועתה בעוונותינו הרבים שאין לנו מקדש ולא כהן שיכפר. רק שיח שפתותינו מה שאנו מסדרין העבודה של י"כ שהי' כה"ג עושה בזה ונשלמה פרים שפתינו. וזה ג"כ כחוט השני כמו שחוט השני הי' מורה לסליחה בי"כ. עתה בזמן הגלות הוא שפתינו התפלה במקום העבודה ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו:

א"י כחוט השני שפתותיך. לפ"מ שכתבנו בשער התפלה כי קודם התחלת התפלה צריך לעמוד בשפלות רוח אשר האדם יודע מרת נפשו כי הוא כלי מלא בושה וכלימה מחמת כובד העוונות. וכמ"ש הנה נא הואלתי לדבר ואנכי עפר ואפר. אך לאחר שהתחיל להתפלל צריך לעבוד בשמחה וידע כי תפלתו בוקע רקיעים. וז"פ כחוט השני שפתותיך כמו שחוט השני הי' אדום ואח"כ נתלבן כן קודם התחלת התפלה הם כמו חוט השני ואחר התחלת התפלה צריך להתחזק וידמה בנפשו כאלו נתלבנו העוונות ויתפלל בשמחה כמבו' במ"א:

(יומא פ"א) הוא פורש ובוכה והם פורשין ובוכין. הנראה לפרש הוא פורש לשון פרישה וטהרה וקדושה כמ"ש ופרשת גדולת מרדכי. פי' הפרישות וטהרה זה הי' גדולת מרדכי. וז"ש בגמ' פרשו ממנו מקצת סנהדרין. פי' שלמדו ממנו פרישות וטהרה רק מקצת סנהדרין ולא כולם השיגו ללמוד ממנו הפרישות וטהרה. וזהו הפי' הוא פורש ובוכה. מפני כי הכה"ג הוא מובחר האנושי מכל ישראל להיות נכנס לפני ולפנים בעבודת י"כ לכפר על בנ"י וממילא הי' צריך להיות מוכן לזה בכל השנה כולה ולהיות

בפרישות וטהרה יתירה. ועתה כאשר היה החיוב עליו שבעת ימים להפרישו מביתו ללשכת פלהדרין. הי' בוכה על זה שלא נתן על לבו מקודם לזה להיות תמיד בהכנה זו כל השנה. והן פורשין ובוכין. כי גם הם נתנו על לבם על שלא התעוררו מקודם להיות בבחי' הארון נושא את נושאיו. כי כאשר התלמידים מתעוררים בקדושה בעבודת הש"י ממילא נוגע הקדושה לרב המנהיג ביתר שאת. וז"ש דוד המלך ע"ה יראיך יראוני. פי' היראים הדבוקים בי יראוני. הביאו לי ג"כ היראה בלבבי כמו שהי' בהארון נושא את נושאיו. כאשר התעוררו הכהנים לנשאו אזי הארון הי' נושא אותם. ולזה הם פורשין ובוכין שלא הי' להם הכנה גדולה על זה בהתעוררת הקדושה. ואז ממילא היו יכולים להרים קרן כה"ג בפרישתם כמו הארון שהי' נושא את נושאיו:

ויאמר ד' סלחתי כדברך ואולם חי אני כו'. פי' האמנם כי באמת הקב"ה הוא טוב וסולח לעם שבי פשע כאשר חוזר בתשובה בוודאי י"כ מכפר. אך לא כל אנפין שווין. כי בוודאי אם היו כל ישראל שבים באמת בכל לבבם במרירות נפש מקירות לבבם עד היכן הגיע הפגם למעלה מצער גלות השכינה אשר היא עמנו בגלות זה קרוב י"ח מאות שנה. וע"י שאנו מוסיפים לחטוא מוסיפין ח"ו מוסרות הגלות וצער השכינה כביכול והוא אסור בזיקים. ואיך יכול האדם לנוח ולשקוט בשומו זאת על לבו. ויתחרט מאד על מעשיו אשר לא טובים המה. וכאשר היו בנ"י מתעוררים בתשובה שלימה כזו באמת בוודאי הי' הישועה וקירוב הגאולה כמ"ש צור ישראל קומה בעזרת ישראל פי' שהקומ"ה שלימה להוציא את השכינה מהגלות הוא תלוי בעזרת ישראל פי' אם יהיו ב"י עוזרים לזה בתשובה שלימה. וז"פ ויאמר ד' סלחתי כדברך. פי' כדבריו של האדם ובאותו בחי' כאשר הוא מתחרט ועושה תשובה כן הוא ג"כ הסליחה. אם עושה תשובה מקירות לבו כראוי ונכון אזי הסליחה הוא ג"כ בשלימות ונמחק העון לגמרי ונהפוך הכל לטובה ולרחמים וחסדים אמן:

יחל ישראל אל ד'. ביאור תפלה זו. דהנה כל מגמתינו בכל התפלות ובקשות בגלות המר הזה הוא שהשכינה הקדושה שהיא עמנו בעוה"ר תוושע במהרה ואז ממילא גם אנחנו נושע תשועת עולמים בגאולה שלימה. כי הנה ביד הש"י הם כל הטובות והישועות וכל החסדים אמנם כל זמן שהשכינה היא בגלות החסדים אינם יכולים להתפשט עלינו. וז"פ יחל ישראל אל ד'. היינו שאנו בנ"י אינם צריכין רק ליחל ולצפות על ישועת הש"י וממילא נושע בכל הטוב. כי עם ד' החסד והרבה עמו פדות. ועי"ז והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו. וזה ג"כ הפי' בגמ' ששואלים לאדם צפית לישועה היינו ישועת ד' שכל ימי האדם אשר חי על פני האדמה צריך לצפות וליחל על ישועת ד' כנ"ל. וז"פ יהי כבוד ד' לעולם וכו' היינו כאשר יתגדל ויתקדש שמו בעולם. אז ישמח ד' במעשיו. ומסיים והוא רחום יכפר עון וכו':

כי עמך הסליחה למען תורא. הנה ידוע שכל נשמות ישראל הם חלק אלקי ממעל וצריך האדם להיות דבוק בשרשו העליון כענף באילן. אמנם כאשר האדם אינו הולך בדרך הישר אזי העוונות עושים מסך המבדיל. וז"פ כי עמך הסליחה. היינו שמתפללים להש"י שיסלח לעוונותינו כדי שנוכל להיות עמך בדביקות שלא יהי' חלילה שום מסך המבדיל בינינו לבין הש"י. וז"פ אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו' היינו שיעשה המצות ומעש"ט כדי להיות דבוק בשרשו בחיות העליון בלי שום מסך המבדיל כנ"ל: